

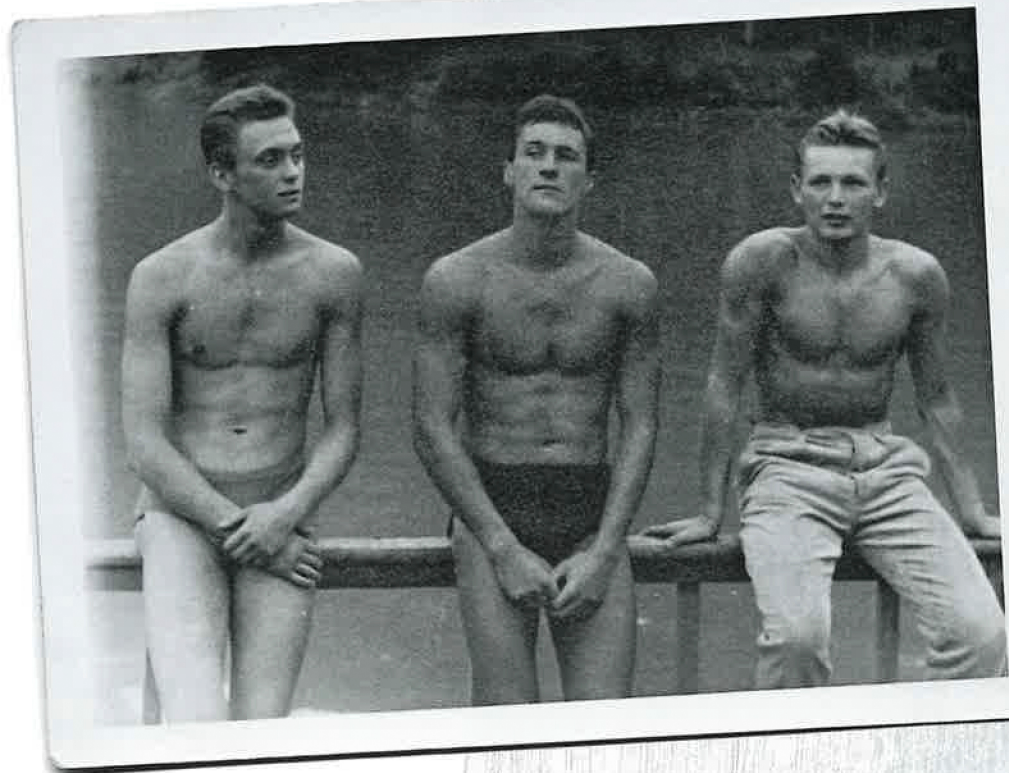
Spomienky na zubára Lajka Neurátha

Lajko Neuráth bol jedinečnou postavou štiavnického života 50-tych a počiatku 60-tych rokov. Bol tom človek s neuveriteľnou ľahkosťou bytia. S veľkou charizmou, šarmom, nenapodobiteľným vtipkovaním, spoločenskou obratnosťou, pozitívnym myslením, šikovnosťou vo všetkom, čo robil. Veľmi dobre si rozumel s oboma mojimi rodičmi, obaja ho mali veľmi radi a jeho spoločnosť vyhľadávali.

Lajko bol dentista, teda zubný technik. I keď nebol vyštudovaný zubný lekár, jeho zručnosť a osobný prístup ku pacientovi boli omnoho profesionálnejšie ako u niektorých diplomovaných štiavnických zubárov. Stal sa mojím zubárom, keď som si ako 10-ročný vybil predné zuby a robil mi na ne zlaté korunky. Vysedel som si v ordinácii v jeho dome nemálo hodín a dní. Nezabudnuteľná bola jeho zubná vrtáčka na nožný pohon. Žiadny piskľavý ultrazvuk pri vysokých otáčkach. Žiadne lokálne anestetiká. Žiadne odsávačky a vlhčenie ústnej dutiny. No s Lajkovým humorom bola aj bolesť oveľa menšia.

Lajko Neuráth bol aj futbalový fanúšik. Po pamätnom finále MS vo futbale 1954 a prehre vtedajšieho maďarského wunderteamu chodil vtedy niekoľko dní na znak smútku v čiernom obleku. Vtedy ako 8-ročné decko som sa tomu čudoval a nechápal. Až neskôr som zistil, že to bola mojím spôsobom športová tragédia maďarského futbalu a Lajko bol ich veľkým fanúšikom.

S Lajkom sme často chodili rybáriť. Pre mňa ako decko bola atraktívnejšia, než rybačka, jazda na jeho červenej Felícii – kabriolette, s drevenou lavicou ako zadným sedadlom. Jazda v kabriolette v štiavnickom členitom, kopcovitom teréne plnom zákrut bola zážitkom. Lajko šoféroval frajersky – jednou rukou. Druhou fajčil, pritom rozprával a medzi rečou parodoval okolojdúcich šoférov. V aute vládla atmosféra pohody a zábavy. Jeho rybárske schopnosti boli akoby zázračné, boli predmetom obdivu aj závidi. Ako by s rybami priamo komunikoval a ryby sa mu oddane obetovali. Používal pritom mnohé triky. Samozrejme srandovné. Jeden z nich bol ten, že sa k nič netušiacej svojej známej starej dievke, ktorá sa opalovala, potichu prikradol a vytrhol jej spod nohavičiek chlíp. Zhrozenej jej potom vysvetlil, že na takýto... chlíp berú ryby ako divé. Slúbil jej o hodinu priniesť rybu, ktorú naň chytí. Priniesol. Podobne vtipných epizód bolo niekoľko.

Syn Laja Neurátha, akoby otcovi z oka vypadol, na galandroch klingerskej plavárne so Zolom Vénom (vľavo) a Ivanom Záhradníkom (vpravo). [Fotoarchív E. Maruniakovej-Sásikovej]

Lajko Neuráth v Grande medzi bratmi Porošinovcami. [Fotoarchív M. Neuráthovej-Gerlachovovej]

Najviac ma s ním bavili rybačky na pstruhy v Sklenoteplíckom potoku. Chytali sme ich na rôzne návnady, takéto rybačky boli stále akčné, stále sa pri nich niečo dialo. Naučil ma aj trik, o ktorom som dovtedy ani odvtedy nepočul. Ako uspať raky. Vtedy nachytať raky, hoci aj na Počúvadle, v plnej sezóne nebol problém. Len ako chytené raky ustrážiť. No, jednoducho. Postaviť ich na klepetá, tvárou do slnka. Raky ostali akoby paralyzované, sklopili chvost a ostali v stojkách na hlave v zástupe tak, ako som si ich postavil. Táto ich paralýza netrvala dlho, ale bola čarovná.

Raňajší odchod na rybačku s Lajkom bol spojený s rýchlymi raňajkami. Pri mojom odpore ku každému jedlu som to obvykle urýchlil tak, že som nepozorovane vyhodil maslový chlieb von oknom, na ulicu. Pri jednom takomto pokuse chlieb padol okolojdúcemu Lajkovi takmer na hlavu. Lajko nič netušiac sa rodičov opýtal, prečo nám vypadávajú maslové chleby von z okna. Pamätné boli aj naše spoločné obedy v Grande. Lajko bol veľmi slabý jedák a prakticky každé jedlo vrátil takmer celé. Pritom, ale sústavne dával čašníkom kráľovské sprepitné. Otec sa ho raz opýtal, prečo to robí, keď mu nič nechutí. Odpoveď bola prekvapujúca, ale logická: Lajkov otec bol čašník, videl ho často ako veľmi unaveného. Takže mal čašnícku profesiu v úcte.

Moja posledná spomienka na neho bola čímsi symbolická. Keď ma stretol ako vysokoškoláka pri štiavnickom Pohrebníctve, zmosta-doprostá a bez prípravy sa ma opýtal aký je v Bratislave sex? Lepší ako v Štiavnicí? Zaskočil ma a svoju odpoveď si už nepamätám.

Peter Gemeiner